

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΕΚΛΑΜΑΣ

Η ρεκλάμα ενός Έλληνος όνειροκρίτου στην Αγιναπο.

που εινε συνθηότατο στην Αμερική.

Κάνουμε λάθος όμως να νομίσουμε, ότι η ρεκλάμα εινε νεώτερα έφευρέσεις. Και οι αρχαίοι Ρωμαίοι και οι Έλληνες έγνωρίζαν την τέχνη της ρεκλάμας και την χρησιμοποιούσαν κατά διαφόρους τρόπους. Και καλλιτεχνικότερες επιγραφές πάνω απ' τα καταστήματα τους εξοργάζαν και στις μίνιρες επάνω διαφήμιζαν με μεγάλα γράμματα τα προϊόντα τους, ακριβώς όπως γίνεται και στ'ς Αθήνας τού έικοστού αιώνα και τελελιώδες είχαν με φωνή στενωριών.

Ασφαλώς λοιπόν η ρεκλάμα εινε τόσο αρχαία, όπως και τ'ό εμπόριο, γιατί από τότε που υπάρχει άγοραστής και πωλητής, ο δεύτερος προσπαθεί με κάθε τρόπο να διαφημίση τ'ό εμπόρευμα του και να προσελκύση τόν πρότο για να τ'ό πουλήση.

Φυσικά και η ρεκλάμα είχε την εξέλιξη της, όπως και τ'ό καθετί επάνω στη γή και αυτή της ή εξέλιξις εινε πολύ ενδιαφέρουσα.

Ό πιο παλιός τρόπος διαφημίσεως ενός εμπορεύματος εινε ο τελελής. Ό πρώτος άνθρωπος στη γή που θά είχε κάτι να πουλήση, δίχως άλλο θά βγήκε στην πόρτα της σηλιάς του ή της καλύβας του και θά τ'ό φώναζε στους γείτονάς του. Και τ'ό περίεργο εινε, ότι και στη σημερινή εποχή ακόμα, παρ' όλης τις τεχνικές προόδους, ο τελελής εξακολουθεί να χρησιμοποιείται, όχι μόνο στα χωριά, Αίλλα και στις μεγαλοπόλεις. Μήπως και σ' αυτό τ'ό ραδιόφωνο, την τηλεντα ή έφευρση της εποχής μας, δέν βγαίνουν κατά τ'ό διαλείμματα των προγραμμάτων διάφοροι τελελιώδες, οι όποιοι διαφημίζουν στους άγορατάς των που βρίσκονται στις τέσσερες άκρες της γής, τ'ό δεινα ή τ'ό τάδε προϊόν;

***

Στην αρχαία εποχή όστόσο, ο τελελής δέν ήταν ο μοναδικός τρόπος διαφημίσεως. Εφευρέσεις δέν υπήρχαν τότε, υπήρχαν όμως καλλιτέχνες ζωγράφοι και μαριμαρογλύφοι, οι όποιοι έκαναν τις επιγραφές των διαφόρων καταστημάτων. Και η επιγραφές αυτές ήταν άσυγκριτός καλλιτεχνικότερες από πολλές σημερινές, άκρω μακαρονοειδείς και... θανασιμώς άνορθόγραφες!

Πάρα πολλές επιγραφές αυτού τ'ό είδους βρέθηκαν κατά τις άνακαψές της Πομπηίας. Η περισσότερες απ' αυτές εινε τόσο καλλιτεχνικές και ρεαλιστικές, ώστε βλέποντάς τις κανείς νομίζει, ότι έχει μπροστά του τ'ό κατάστημα που παριστάνει τ'ό μαριμαρο ανάγλυφο. Π. χ., επάνω από ένα χασάπικο της Πομπηίας κρεμόταν μια επιγραφή που παριστάνε πέντε θεοκτικώτατα μπουτια. Την εποχή εκείνη τ'ά ανάγλυφα μπουτια θά ήταν ασφαλώς βαμμένα με ζωηρά χρώματα και θά φάνταζαν σαν άληθινά. Σ' ένα άλλο χασάπικο Πομπηιανό, η ανάγλυφη επιγραφή παριστάνε τ'ό έσωτερικό τ'ό καταστήματος, κατά την ώρα της εργασίας. Εινε δέ αξιολογιστή ή τέχνη, με την όποια απέδωσε ο γλύπτης τόν χασάπη την ώρα που χωρίζε με τόν μαλατά τις μαριζόλες τού πελάτου του, κιντάζοντάς τον συγχρόνως σαν να τόν ρωτά: «Φτάνουν τόσες;» Ρεαλιστικώτατα επίσης έχουν άποδοθεί και η παλάτσα τού χασάπη και τ'ά διάφορα κρέατα που κρέμονταν απ' τ'ά ταγκέλια και ίδιος ένα θεοκτικώτατο χοιρινό κεφάλαιο. Στην ανάγλυφη αυτή επιγραφή βλέπει κανείς και κάτι άλλο. Τ'ό ότι δηλαδή τ'ά αρχαία χασάπικα είχαν και πολυθρόνες ακόμα για να κάθονται οι πελάτες τους, πολυτέλεια την

(Απ' τόν πανάρχαιο τελελή ως τ'ό σημερινό ραδιόφωνο)

όποια άγνωσι άπολύτως και τ'ό πιο έξευροποιημένο ακόμα κροπολείο της σύγχρονης Αθήνας.

Στ'ό Μουσείο τού Βερολίνου βρίσκεται μια άλλη αρχαία επιγραφή... κροπολείου. Με τή διαφορά, ότι στ'ό κατάστημα αυτό γινόταν εμπόριο λεικής σαρκός! Τ'ό ανάγλυφο αυτό παριστάνει τρεις νέες γυνές που στέκονται κοντά σέ μια σεβασμία φαιτρόνας. Από κάτω δέ ύπάρχει ή έξηξις φράσις, ύπόδειξις μάλλον προς τούς πελάτες:

«Ad sorores III», δ'εστί μεθερμηνειώμένο: «Στ' τις τρεις άδελφές!»...

Πρέπει να άμολογήσετε δηλαδή, πως και η επιγραφή και τ'ό ανάγλυφο εινε έλλοστιστώτα!

Μια άλλη ενδιαφέρουσα αρχαία επιγραφή βρέθηκε στην Αγιναπο. Αιτή άνιρε σ' έναν Έλληνα και μάλλον Κορηικό, όνειροκρίτη, που εξασκουσε την τέχνη του στη χώρα τού Νείλου. Παριστάνει ένα βομό και ένα ταδρο έτοιμο να θυσιασθή, γράφει δέ τ'ά έξηξις ενδιαφέρουσα: «Ενώνα κρένω, τού Θεού πρόσταγμα έχων τ'ό αγαθή! Κρής εστί ο κριών τάδε».

Βλέπετε λοιπόν, ότι και κατά την αρχαιότητα οι άφελείς και εύποτοι κατέφταναν, όπως και σήμερα, στους μάγους και στους όνειροκρίτες, για να μάθουν τ'ό μέλλον τους. Κ' οι όνειροκρίτες, όχι μόνον εξασκουσαν ελεύθερα τ'ό επάγγελμά τους, αλλά τ'ό ρεκλαμίζαν κάλως.

***

Και άργότερα όμως, κατά τόν μεσαιώνα, ή ρεκλάμα είχε μεγάλη πέρασι, τις διάφορες δέ διαφημίσεις ανέλαμθαναν και τις έκαναν γνωστοί καλλιτέχναι. Έτσι βλέπει κανείς όνόματα διασημων ζωγράφων κάτω από επιγραφές καταστημάτων.

Ανάγλυφος επιγραφή χασάπικου της Πομπηίας.

Την εποχή εκείνη μάλλον, όχι μονάχα οι έμποροι, αλλά και οι άλλοι επαγγελματίαι συνήθιζαν να κρεμούν πελώριες επιγραφές πάνω απ' την πόρτα τους, επιγραφές που άποτελοΐσαν σωστούς ζωγραφικούς πίνακες. Γιατροί, δάσκαλοι, δικηγόροι, είχαν όλοι άσφαρητίως τέτοιες επιγραφές στα σπίτια τους.

Η γνωστότερη και παλαιότερη απ' τις επιγραφές αυτές, φέροσα χρονολογίαν 1516, εινε έργο του διασημου ζωγράφου Χόλμπαϊν, παριστάνει δέ τ'ό έσωτερικό ενός διδαστηριού την ώρα που ο δάσκαλος και η γυναίκα του κόνουν μάθημα στα παιδιά. Για να προσελκύση μάλλον περισσότερο πελατεία ή μάλλον για να δείξη την άσθητότητα τού δασκάλου, ο ζωγράφος τόν παρέρστηκε την ώρα που «βοηθεί» έναν μαθητή να ειπή τ'ό μάθημά του... δέροντάς τον άλύτητα μ' ένα μάτσο βέργης!...

Ένας απ' τούς ώραιότερους πίνακες τού διασημου Γάλλου ζωγράφου Βαττώ, που στ'όλξει σήμερα τ' άνάκτορα τού Βερολίνου, δέν εινε παρά μια επιγραφή που κρέμονταν πάνω απ' τ'ό κατάστημα καλλιτεχνικών πινάκων τού Γάλλου εμπόρου Γκεραάντ. Ό πίναξ αυτός παριστάνει τ'ό έσωτερικό τού καταστήματος, την ώρα που εινε γεμάτο έκλεκτή πελατεία. Θανασιμώτα δέ απ' όλους για την κίνιση και τή ζωή που έχει.

Ένας τελελής τού μεσαιώνας.

Και άλλοι διάσημοι ζωγράφοι, όπως ο Άγγλος Χόγκκατ και ο Γερμανός Μόντσελ, δέν θεωρούσαν άνάξιο τους τ'ό να ζωγραφίζουν επιγραφές καταστημάτων. Ό Χόγκκατ μάλλον είχε κάνει και την

ΤΑ ΠΙΟ ΩΡΑΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΣ

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ

Πολλές φορές στην ξομηρή ψυχή μου σαν σταλάζει
Της χώρας ή τρελλή βοή έννοια βαρεία, θλιμμένη
Πολλές φορές την ώρα αυτή μιά καταχνιά σκεπάζει
Τό κάθε τι, και γύρω μου πειά τίποτε δέν μένει.

Γ. Θ. Χαροβ—

ΩΡΑ ΧΡΥΣΗ

Ωρα καλή, π' απάντησε, ή ματιά μου τή ματιά σου
γλυκά, γλυκά, πρωτόγνωστα, μωβ χιτώνσε ή καρδιά
—ήσουν ώραία, μακριά κι' άκουσα τή λαλιά σου
σαν τό τραγουδι π' άντηχεί, γλυκό μέσ' τή βοαδεία.

I. ΚΑΡΑΜΠΑΛΗΣ

ΑΠΑΤΗ

Σάν χρίσσοσε ό ήλιος τά μαλλιά σου
φεύγοντας νά κριφτεί κατά τό δειλί,
θάροσημα πώς κάποιο μικρό ναντίλι
φώτισε τή στερήν ή γλυκιά ματιά σου.

Θ. Κ. ΑΓΙΟΣΤΡΑΤΙΤΗΣ

έπιγραφή του καταστήματος των αδελφών του Μαιώς και Άννας
Χόγκαφτ, ή όποιες είχαν κατάστημα έτοιμων παιδικών ένδυμάτων.

Και ό Γκαίτε άκόμα, ό μεγάλος Γκαίτε, ζωγράφιζε ρεαλιστές
Είνε γνωστό πώς ό συγγραφέας του «Φάουστ» ήσυχάζει έρασιτεχνι-
κώς και με τή ζωγραφική. Έτσι, μιά μέρα, τόν παρακάλεσε ό Ξενο-
δόχος Σάινγκουφ άπ' τή Λειψία, νά του κάνει τήν έτικέττα γιά ένα

Η πρωτοτυπότερη όμως ρεαλιστία είνε εκείνη, τήν όποία έκανε
ένas Άγγλος εργοστασιάρχης σοκολάτας. Κάποιος καινούργιος επρό-
κειτο ν' άπαγοισθή δημοσία και τήν παραμονή τής έτελέσεως του
δέχτηκε τήν έπίσκεψη του εργοστασιάρχου. Ό εργοστασιάρχης έκα-
με τήν πρότασί του στό μελλοθάνατο, έβλεψε μαζί του μιά όρισμέ-
νη συμφωνία και του παρέδωσε ένα τσέκ πεντακοσίων λιρών, πληρω-
τέον στους κληρονόμους του. Τήν έπομένη, τήν ώρα πού ό καταδί-
κος ανέβηκε στό ιαζόριμα, πρην του περάσαν τήν θλιεία στό λαμπό,
στάθηκε γιά μιά στιγμή και φώναξε
μέ δυνατή φωνή στις χιλιάδες του
πλήθους :

«— Άκούστε όλοι, κύριοι και κυ-
ρίες! Πριν πεθάνω, θέλω νά δια-
κηρύξω γιά τελευταία φορά, ότι ή
καλύτερη σοκολάτα είνε του εργο-
στασιού Ουίλλιαμς!...»

ΑΠ' ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

ΠΕΡΙΕΡΓΑ-ΑΝΕΚΔΟΤΑ-ΑΣΤΕΙΑ

Τά είδη των φιλημάτων. Μιά περίεργη στατιστική. ΈΗ κου-
ταμάρες του Άντώνη. Πώς τήν έπαθε ό παπάζ. Ένας ή-
ρωϊκός συνταγματάρχης. Πώς τιμωρούνται οι άδιέφευκτοι
μπειρηδες. Τι τραβάνε τά γεροντοπαλλήκαρα στην Κορέα.

Ξέρετε πόσα είδη φιλημάτων υπάρχουν ;
Τήν απάντησι στο ερώτημα αυτό ανέλαβε νά τή δώσει ένας Άγ-
γλος μανιώδης άναγνώστης μυθιστορημάτων.

Ό θαυμάσιος αυτός χασομέρης είχε τήν ύπομονή επί δυό ολό-
κληρα χρόνια ν' άνασκαλέψη έπίτηδες όλα τά άγγλικά και γαλλικά
μυθιστορήματα και νά μαζέψη όλα τά έπίθετα, με τά όποια ή φαν-
τασία των μυθιστοριογράφων εκόσμησε τή λέξι «φίλημα».

Ίδού λοιπόν μερικά άπ' τά έπίθετα αυτά :

Φίλι φηγορό, θεμιό, παγερό, φλογομένο, δρασερό, έρωτικό, ά-
διάφορο, μοσκοβολημένο, λουλουδένο, ειδωγμένο!

Φίλι δακρύβεκτο, παθητικό, παρατεταμένο, άπαλό, χαλί, σκα-
στό, μεθυστικό, ήδονικό, τριφερό, γαργαλιστικό, έγγάδιο, εύλαθη-
τικό, μακρόσυρτο!

Θέλετε και συνέχεια ; Ίδού :

Φίλι ελικρινές, φρέσκο, πυρακτωμένο, άτέλειωτο, λυπημένο, σα-
τανικό, άγνό, εύτυχισμένο, ύποκριτικό, ήρεμο, παρθενακό, ήχηρό, σπύ-
ράνιο, σπαρακτικό, άφρηγο, βλακώδες, χαϊδευτικό, άνήσυχο, πονετικό,
ζωογόνο, ενochλητικό, ήλεκτρικό, βαρπτικό, τρεμουλιαστό, έκστατικό,
στενεμένο, πιστό, ναρκωτικό, έγνοιστικό, πλώριο,
ρομφηχτό, γλυκό, έντρομο, βάνιασο, άνάερο, άγγε-
λικό, Ξελλιωτικό και... δέ σημαζέται!

***

Ό παπάζ ενός χωριού, θέλοντας κάποτε νά κά-
νη ήθική διδασκαλία σέ μιά παρέα συχωριανών του,
ρώτησε έναν άπ' αυτούς :

— Γιά πές μου έπί, Άντώνη, είσαι χριστιανός;
— Δέν ξέρω, δέσποτά μου, απάντησε ό νέος.

— Πώς ; Δέν ξέρεις τί είσαι ; Τί είνε ό πατέ-
ρας σου ;

— Αιτός λέει πώς είνε ταβερναρής, μιά ή μίνα
μου τόν φωνάζει «ερασοπατέρα»!

— Καιμένε Άντώνη! Σκέψου λιγάκι και πές
μου τί είσαι ;

— Είμαι... Είμαι σοτισμένος, με τό συμπάθειο,
απάντησε ό νεαρός χωριάς.

— Όχι, δέν είσαι σοτισμένος. Είσαι λιγάκι κοι-
τός, ειπε ό παπάζ.

— Όσο γι' αυτό, κάνεις λάθος, δέσποτά μου.
Του έσα μάλιστα λένε πώς είμαι ό πιο έξυπνος
γυιός του πατέρα μου.

— Και πόσα αδέρφια είστε ;
— Όσα κοντάλια έχουμε, απάντησε ό χωριάς
πού δέν ήταν καθόλου κοιτός.

— Άνθαδή ; Πόσα κοντάλια έχετε ;
— Ό καθένας τό δικό του, παπά μου...
Λένε, ότι ό παπάζ, ύστερα άπ' τήν τελευταία αυτή απάντησι του
πονηρού χωριάτη, μετρούσε γιά πολλήν ώρα τά δαχτυλά του, αλλά
δέν μπόρεσε νά μάθη πόσα αδέρφια είχε ό Άντώνης...

***

Κατά τόν Γαλλογερμανικό πόλεμο, ό Γάλλος συνταγματάρχης
κόμης Γκραμιόν έχασε στην τρομερή μάχη του Ρεισχόφφεν τό δεξι
του χέρι, υπό τίς έξής περιστάσεις :

Ό γενναίος συνταγματάρχης έπολεμούσε, άκόλυπτος έντελώς,
στην πρώτη γραμμή του πυρός, όταν έξαφνα μιά βούβα του έκοψε
τό χέρι και τού τό πέταξε μακριά.

Ό ύπασπιστής του τότε έτρεξε έντρομος και τόν πήρε στην άγ-
καλιά του γιά νά του παράσχη τίς πρώτες βοήθειες. Άλλ' ό κόμης,
χωρίς νά χάση τήν άταραξία του, τού ειπε :

— Άφησέ με έμένα, φίλε μου, και πήγαινε νά πάρης τά δαχτυ-
λάδια άπ' τό χέρι μου πού κόπηκε. Φέρε μού τα γρήγορα, Δέν θέλω
νά τά χάσω, γιατί είνε οικογενειακά μου κειμήλια!...

***

Στό Λάουθεν τής Πρωσίας, κάθε χρόνο ή άστεινομία δημοσι-
εύει έπίσημο κατάλογο των... άδιορθώντων μεθύσον. Οι ταβερνα-
ρήςδες λοιπόν πού θά σιληφθούν νά δίνουν κρασί στους σημαδεμέ-
νους αυτούς μπειρηδες, πληρώνουν βαρύτατο πρόστιμο.

***

Στην Κορέα, τά... γεροντοπαλλήκαρα, άκόμα κι' όταν είνε έ-
κατό χρόνων, θεωρούνται πάντοτε παιδιά. Έτσι, άνεξαρτητός πρός
τήν ήλικία τους, κατέχουν θέσι ύπο-
δεέστερη μισροτά στους άλλους άν-
δρες κι' ένας νεαρός παντρευμένος
μπορεί περίφημα νά τραβήξη τό αυτί
ένός γεροντοπαλλήκαρου και νά του
δώση διάφορες συμβουλές, σαν νά
έπρόκειτο περί... νηπίου!...

